

Lenie Brouwer,
Bea Lalmahomed,
Henna Josias

andere tijden, andere meiden

een onderzoek naar het weglopen
van Marokkaanse, Turkse, Hindostaanse
en Creoolse meisjes

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Brouwer, Lenie

Andere tijden, andere meiden : een onderzoek naar het weglopen van
Marokkaanse, Turkse, Hindostaanse en Creoolse meisjes / Lenie Brouwer,
Bea Lalmahomed & Henna Josius. - Utrecht : Van Arkel
Met Lit. opg.
ISBN 90-6224-260-X
NUGI 664
Trefw.: weglopen ; buitenlandse meisjes.

Tweede druk, 1994

© LISWO, Leiden

LISWO-COMT, Rijksuniversiteit, Wassenaarseweg 52, 2333 AK Leiden

Deze publikatie is financieel mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van
Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

Uitgeverij Jan van Arkel, A. Numankade 17, 3572 KP Utrecht,
tel 030 - 731 840

INHOUDSOPGAVE

TEN GELEIDE VII

WOORD VAN DANK IX

ALGEMENE INLEIDING 1

Aanleiding tot het onderzoek 1

Een typologie 2

Opzet van het boek 9

DEEL 1: MAROKKAANSE EN TURKSE WEGLOOPSTERS

Lenie Brouwer

1 MAROKKAANSE EN TURKSE WEGLOOPSTERS 13

1.1 Achtergronden van de Marokkaanse en Turkse wegloupsters . 13

1.2 Opzet van deel 1 16

2 PUSH-FACTOREN DIE MET WEGLOPEN SAMENHANGEN .. 19

2.1 Type 1: strenge huisregels 19

2.1.1 Gezinsverhoudingen 23

2.1.2 Adolescentie 25

2.1.3 Reactie van de meisjes 30

2.1.4 Reactie van de ouders 32

2.1.5 Weggelopen 35

2.2 Type 2: ongeregelde situatie thuis 36

2.2.1 Stiefmoeder 39

2.2.2 Hogere migratieleeftijd 40

2.2.3 Seksueel misbruik 40

2.2.4 Verwaarlozing 42

2.2.5 Huwelijksproblemen van de ouders 43

2.2.6 Weggelopen of weggestuurd 44

2.3 Conclusie 45

3 PULL-FACTOREN IN DE OMRINGENDE SAMENLEVING ... 47

3.1 Type 3: behoefte aan meer autonomie 47

3.1.1 School 56

3.1.2 Conflicten over uithuwelijken 58

3.1.3 Weglopen als strategie 60

3.3 Conclusie 63

4	HULPZOEKGEDRAG	65
4.1	Informele hulpverlening	65
4.1.1	Familie	65
4.1.2	Vrienden	66
4.1.3	Nederlandse bureu	66
4.2	De weg naar de formele hulpverlening	68
4.2.1	School	69
4.2.2	Politie	70
4.2.3	Hulpverleningsinstelling	70
4.3	Conclusie	71
5	OVERZICHT VAN DE CRISISOPVANG-VOORZIENINGEN	73
5.1	Categoriale opvang voor islamitische meisjes	73
5.2	Opvanghuizen voor meisjes	75
5.3	Crisisopvang voor jongens en meisjes	77
5.4	Crisisopvang in gezinsverband	78
5.5	Methodiek van de crisisbulpverlening	78
6	FASE 1: INTAKE EN OPNAME	81
6.1	Categoriale opvang	83
6.2	Conclusie	86
7	FASE 2: HET HANTEREN VAN DE CRISIS	87
7.1	Reactie van de ouders: 'de wereld stond stil'	87
7.2	Reactie van de weglousters: 'ze kunnen me toch niet dwingen?'	90
8	FASE 3: HET ZOEKEN NAAR OPLOSSINGEN	97
8.1	Gedrag: 'het genot van het verbod'	97
8.2	Contacten tussen bewoonsters: 'wij begrijpen elkaars problemen beter'	106
8.3	Gezinsgesprekken: 'Al heb je het maar geprobeerd'	110
8.4	Conclusie	114
9	FASE 4: HET OPMAKEN VAN DE TUSSENTIJDSE BALANS	117
9.1	Terug naar huis	117
9.2	Niet terug naar huis	126

10	VERVOLGSITUATIE	129
10.1	Stand van zaken	129
10.2	Allochtone en autochtone hulpverleners	132
10.3	Contacten met ouders	134
10.3.1	Geen contact	135
10.3.2	Wel contact	137
11	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	143
DEEL 2: HINDOSTAANS-SURINAAMSE WEGLOOPSTERS		
Bea Lalmahomed		
12	INLEIDING	155
12.1	Onderzoeksgroep	156
12.2	Opzet van deel 2	157
12.3	Achtergronden van de Hindostaans-Surinaamse weglousters	157
12.3.1	Opvoeding, kindertal en eenoudergezinnen	157
12.3.2	Huwelijk als doel van de opvoeding	160
12.3.3	Arbeid en financiën	161
12.3.4	Religie	162
12.3.5	Opleiding	163
13	PUSH-FACTOREN DIE MET WEGLOPEN SAMENHANGEN	165
13.1	Type 1: Strenge huisregels	165
13.1.1	Het opvoeden van jongens en meisjes	168
13.1.2	Conflicten	170
13.1.3	Reactie van de meisjes	176
13.1.4	Reactie van de ouders	177
13.1.5	Psychische straf of mishandeling	177
13.2	Type 2: Ongeregelde situatie thuis	181
13.2.1	Conflicten tussen ouders	182
13.2.2	Conflicten in verband met alcoholprobleem van de ouders	185
13.2.3	Conflicten in verband met incest	186
13.2.4	Conflicten in verband met verwaarlozing	188
13.2.5	Reactie van de meisjes	188
13.2.6	Reactie van de ouders	189
13.3	Conclusie	190

14	PULL-FACTOREN DIE MET WEGLOPEN SAMENHANGEN	191
14.1	Type 3: Behoeftte aan (meer) autonomie	191
14.1.1	Strengte huisregels en behoefte aan autonomie	192
14.1.2	Conflicten in verband met de verkeerde partnerkeuze	193
14.1.3	Conflicten in verband met uithuwelijking	194
14.1.4	Reactie van de meisjes	195
14.1.5	Reactie van de ouders	195
14.1.6	Strengte huisregels en ongeregelde situatie thuis	196
14.2	Type 4: Behoeftte aan ongebondenheid	196
14.2.1	Conflicten over crimineel gedrag	199
14.2.2	Reactie van de meisjes	199
14.2.3	Reactie van de ouders	199
14.2.4	Weglopen als cultuur	200
15	HULPZOEKGEDRAG	203
15.1	Samenvatting en conclusie	208
16	CRISISHULPVERLENING	209
16.1	Fase 1: Intake en opname	210
16.2	Fase 2: Crisishantering	215
16.2.1	Contacten	218
16.3	Fase 3: Het zoeken naar oplossingen	221
16.3.1	Incest	222
16.3.2	Het leven binnen de instelling	225
16.4	Fase 4: Het opmaken van de tussentijdse balans	227
16.5	Samenvatting en conclusie	229
17	VERVOLGOPVANG	231
17.1	Contacten met thuis	231
17.2	De verhoudingen binnen de leefgroep	234
17.2.1	Omgang met jongens	236
17.2.2	Druggebruik	238
17.3	Allochtone en autochtone hulpverleners	239
17.4	Voorbereiding op zelfstandig wonen	241
17.4.1	Kamertraining	242
17.5	Zelfstandig wonen of definitief terug naar huis	244
17.6	Samenvatting en conclusies	247
18	ALGEMEEN OF CATEGORIAAL?	249
18.1	Categoriale of algemene instelling	249
18.2	Specifieke instelling voor Hindostaanse meisjes	250

19	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	253
----	----------------------------	-----

DEEL 3: CREOOLSE WEGLOOPSTERS

Henna Josias

20	INLEIDING	263
20.1	Opzet van deel 3	263
20.2	Achtergronden van de Creoolse weglousters	264
21	PUSH-FACTOREN DIE MET WEGLOPEN SAMENHANGEN	269
21.1	Type 1: strengte huisregels	269
21.1.1	Eerbied en straf	273
21.2	Type 2: ongeregelde situatie thuis	276
22	PULL-FACTOREN DIE MET WEGLOPEN SAMENHANGEN	283
22.1	Type 4: Behoeftte aan ongebondenheid	283
22.2	Nabeschouwing: het doorbreken van de meisjesrol	288
23	HULPZOEKGEDRAG	289
23.1	De eerste contacten na het weglopen	289
24	CRISISHULPVERLENING	295
24.1	Fase 1: intake en opname	295
24.2	Fase 2: het hanteren van de crisis	297
24.3	Fase 3: het zoeken naar oplossingen	302
24.4	Fase 4: het opmaken van de tussentijdse balans	309
24.5	Allochtone of autochtone hulpverlening?	313
25	VERVOLGOPVANG	317
25.1	Gastadressen	317
25.2	Kinderbeschermingsinternaat	319
25.3	Leefgroep	320
25.4	Begeleid kamerwonen	321
25.6	Zelfstandig wonen	324
26	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	327

DEEL 4

27	DE GROEPEN WEGLOOPSTERS MET ELKAAR VERGELEKEN	335
28	SUMMARY	347
29	METHODE VAN ONDERZOEK	351
	GEciteerde literatuur over weglopen en hulpverle- ning	355
	BELEIDSAANBEVELINGEN	361

DEEL 2

HINDOSTAANS-SURINAAMSE WEGLOOPSTERS

Bea Lalmahomed

In dit en het volgende hoofdstuk zullen de vier typen weglloopsters, die in de inleiding genoemd zijn uitvoerig worden beschreven. Voor de volledigheid noem ik ze hier nogmaals: type 1 is afkomstig uit een gezin met *streng*e huisregels, terwijl er bij type 2 juist sprake is van een *ongereg*elde situatie thuis. Het gaat hier om push-factoren. De type 3 meisjes, *behoefte aan meer autonomie* en type 4 meisjes, *behoefte aan ongebon*denheid komen in hoofdstuk 14 over pull-factoren aan de orde.

13.1 Type 1: Strenge huisregels

Bij het eerste type zijn het de strenge huisregels die tot het van huis weglopen leiden. Ik zal eerst een aantal van hen zelf aan het woord laten:

'Als ik een kwartier te laat ben, begint mijn moeder te schelden dat ik te lang op straat blijf.'

'Als ik mijn moeder vraag om ergens naar toe te mogen gaan, is het altijd nee.'

'Ik moet eens durven om haar tegen te spreken. Dan is het huis te klein voor me.'

'Als mijn moeder gehoord heeft dat ik met een jongen heb staan praten breekt de hel los.'

'Als mijn vader mij alleen maar aankijkt, weet ik dat ik moet opdonderen en o wee als ik 't niet doe!'

'Wanneer ik weiger om iets te doen wat mijn broer zegt, krijg ik ruzie met mijn moeder.'

Het Hindostaanse meisje Zeenat (type 1)

Een portret van een Hindostaans gezin met strenge huisregels wordt in het hierna volgende geschetst door het twintigjarige Hindostaanse meisje Zeenat. Zij is op zestien- à zeventienjarige leeftijd van huis weggelopen. In haar verhaal vinden wij een aantal elementen die ook in die van de andere Hindostaanse weglloopsters voorkomen, zoals de strenge opvoeding, het voortrekken van jongens, het verbod om een vriend te hebben en het koesteren van overspannen verwachtingen over de school.

'De opvoeding was ontzettend hard, streng en er was voor mij totaal geen liefde. De manier waarop mijn ouders met mij omgingen en spraken was altijd in de gebiedende wijs, snauwend, scheldend. Het was nooit: "Zeenat heb je al afgewassen?" Nee: "Staat de afwas er nog?" En vraag niet hoe de kijkers van mijn moeder erbij stonden. Als het even kon verslond ze me. Terwijl ze mijn broertjes altijd anders behandelde. Maar dat is bij alle Hindostanen zo, dat zie ik duidelijk ook bij familieleden.